

Den Haag

ADVIEZEN – Welstands- en Monumentencommissie 2

Gemeente Den Haag, 15 september 2021

Locatie:

Videoconferentie

Aanwezig:

Olivier Graeven

Voorzitter

Joris Molenaar

Lid

Karen van Vliet

Lid

Secretaris:

Marianne Miguel

Muriëlle Hemmes

A. HAMERSTUKKEN

De commissie is akkoord gegaan met de adviezen uit de ter plekke voorgelegde hamerstukkenlijst(en):

Hamerstukkenlijst A voor vaststelling op 8 september 2021.

B. INGEKOMEN BOUWPLANNEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 Anjelierstraat 23

Wcie 20210915/201913635

Bouwen: het vergroten van de woning Anjelierstraat 23 door het maken van een dakopbouw.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan met het aangepaste voorstel instemmen.

Er is op het eerdere advies goed gereageerd. De details van zowel de kozijnen als van het boeiboord in de achtergevel zijn aangepast zoals gevraagd.

Hoewel dit niet eerder ter discussie is gekomen twijfelt de commissie nog of de gekozen vormgeving en kleurstelling van het terrashek in de voorgevel de juiste zijn voor een toekomstige herhaling in het gehele blok. Zij pleit voor een minder opvallende uitvoering, bijvoorbeeld met dunne metalen spijlen in een donkere kleurstelling.

2 Copernicuslaan 173

Wcie 20210915/202112399

Bouwen: het vergroten van de woning Copernicuslaan 173 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Hoewel de commissie progressie ziet kan zij zowel met de hoofdvorm als met de architectonische uitwerking van het voorliggende aangepaste ontwerp instemmen.

Op een aantal in het eerdere advies genoemde punten is goed gereageerd. Zo is de gekozen dakmateriaal: een O.V.H. dakpan in een natuurrood kleurstelling, goed afgestemd op de bestaande kappen in de wijk, en de uitvoering van de achtergevel in steenstrips zorgt voor een betere inpassing van het plan in zijn omgeving. De commissie beoordeelt het metselen van de afvoerkanalen in dezelfde steen als de gevel positief.

Echter, de aansluiting van de nieuwe daklaag op de rechterbelending is nog niet opgelost. Aan de linkerzijde kan het voorschild zonder probleem op de verschillende ensembles worden doorgezet. Dit is niet het geval aan de rechterzijde, waar de sprong in hoogte tussen de twee ensembles en de configuratie van de dakluifels en naadloze overgang onmogelijk maken. Daarom vraagt de commissie nogmaals om daar een zijschild toe te passen.

De onderhavige dakopbouw is de eerste op dit blok en zal daarom in vorm en uitwerking leidend zijn voor potentiële voortzetting op dit ensemble. De indeling van het voorschild dient niet alleen op pandniveau te worden beoordeeld, maar in een bredere context. Daarvoor is een tekening waarop het voorstel over meerdere panden van het ensemble is herhaald nodig.

De indeling van de achtergevel is nog niet voldoende afgestemd op de bestaande architectuur. De accordeon-pui is atypisch in deze omgeving en kan beter door openslaande deuren worden vervangen. De commissie wijst erop dat de toepassing van een zijschild aan de linkerzijde een aanpassing van de gevelindeling nodig maakt. De aangepaste gevel zal opnieuw beoordeeld worden.

De commissie acht de uitbouw ter plaatse van het trappenhuis in de vorm van een bijzonder element denkbaar mits deze zorgvuldig is vormgegeven en gedetailleerd. De commissie ziet geen details van dit element in de voorliggende set tekeningen.

In het algemeen vraagt de commissie meer aandacht voor de detaillering. Onder andere, de aluminium kozijnen zijn te vlak in de gevel gezet, de boeiboorden onder de dakranden ontbreken, de dikte van het gevelpakket is niet consistent getekend, de aansluiting van het dak op de gevel (det. H01) is niet correct getekend.

De volgende details ontbreken nog steeds: inpassing van de dakvensters in het dakpakket, dak boven trappenhuis, balkonhek. De commissie herhaalt haar verzoek om een houten hek in een witte kleurstelling toe te passen, en om de kleurstelling van alle toe te passen materialen middels een kleurcode te specificeren.

Tot slot herhaald de commissie haar vraag om duidelijk op de tekening aan te geven dat de nieuwe gevel conform de bestaande zal worden uitgevoerd, namelijk met hetzelfde type en kleur steen, hetzelfde type en kleur voeg, en hetzelfde metselverband, en om bij toepassing van steenstrips uitsluitend keramische steenstrips te gebruiken. Dit laatste dient ook op te tekening te worden gespecificeerd.

3 Copernicusstraat 264

Wcie 20210915/202104541

Bouwen/Cultuurhistorie (beginselaanvraag): het veranderen en vergroten van de woning Copernicusstraat 264 door het maken van een dakopbouw met dakterrassen alsmede het verhogen van de schoorstenen van de onderliggende woningen.

Akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de gebiedsaanduiding 'Overige zone – Gemeentelijk beschermd stadsgezicht'.

De commissie kan met de hoofdvorm van het aangepaste voorstel instemmen.

Voor de verdere uitwerking van dit ontwerp tot bouwplan geeft de commissie de volgende opmerkingen mee:

- Er dient nog aan de indeling van het voorschild gewerkt te worden. Het dakvenster is te breed en de dakkapel is te laag geplaatst.

- De details zijn in de behandeling van het beginselplan niet beoordeeld. De commissie constateert onder andere dat de details van de dakkapel niet overeenkomen met de geveltekening.

4 De Perponcherstraat 126

Wcie 20210915/202107222

Bouwen/Cultuurhistorie: het vergroten van de woning De Perponcherstraat 126 door het maken van een dakopbouw met dakterras.

Het plan is in overleg met de P.I. uit de agenda gehaald

5 Dibbetsstraat 77

Wcie 20210915/202107733

Bouwen/Cultuurhistorie: het vergroten van de woning Dibbetsstraat 77 door het maken van een dakopbouw met dakterras.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de gebiedsaanduiding 'Overige zone – Gemeentelijk beschermd stadsgezicht'.

Hoewel de commissie progressie ziet kan zij niet instemmen met het voorliggende aangepaste ontwerp.

De commissie onderschrijft de keuze voor een voorschild met een hellingshoek van 70° en een dakterras aan de achterzijde. Echter, de twee dakkapellen in het voorschild ogen erg dominant en maken het dakschild onleesbaar, terwijl zij juist onderschikt aan het dakvlak zouden moeten zijn. Dit kan worden bereikt door de zijlichten naast het Frans balkon weg te laten, en de dakkapel aan de rechterzijde te vervangen met een dakraam. De commissie vraagt om duidelijkheid over de materiaaltoepassing. In haar eerdere advies gaf zij haar voorkeur aan voor (gerecycleerde) natuurlei op de kop- en achtergevel en op het voorschild, en grijze stucwerk of zink op de wachtgevel. In de details worden andere materialen genoemd.

De schoorsteen dient hoger gemetseld te worden met een steen conform het bestaand metselwerk. De commissie constateert dat de afvoerkanalen erg hoog boven het dak uitsteken en vraagt om zij indien mogelijk te verlagen.

De dakranden zijn te vlak gedetailleerd en missen reliëf. In dit beschermd stadsgezicht is een verfijnde houten dakrand met een zinken kraal en aan alle kanten dezelfde hoogte wenselijk.

Ook de zijwangen van de dakkapel dienen slanker en verfijnder te worden gedetailleerd, met een materiaal dat recht doet aan de kwaliteit van de bestaande architectuur, zoals zink.

De commissie vraagt om de kleurstelling van alle toe te passen materialen middels een kleurcode te specificeren.

Bij een volgende behandeling van dit plan ziet de commissie graag een tekening van het mogelijk toekomstige eindbeeld van de totale dakopbouw voor het gehele blok voorgelegd, om de gevelindeling in een bredere context te kunnen beoordelen.

6 Goudenregenstraat 257

Wcie 20210915/202113815

Bouwen: het veranderen en vergroten van de woning Goudenregenstraat 257 door het maken van een dakopbouw met dakterassen.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een dakopbouw met de gekozen hoofdopzet op deze woning voorstellen, maar kan op onderdelen van de architectonische uitwerking niet met het ontwerp instemmen.

Het omhoogtrekken van het hoofdvolume achter de erkers lijkt de juiste keuze om de plastic van dit bijzondere blok sprekend te houden. Om de horizontale geleiding van de bestaande gevel te benadrukken zou de bestaande dakluifel op de nieuwe gevel herhaald moeten worden. De commissie ziet graag een tekening van de potentiële toekomstige voor- en achtergevel over het hele blok voorgelegd, om de volume opbouw in een bredere context te kunnen beoordelen.

De commissie stemt ik met de drie dubbele deuren naar de balkons, maar niet met de overige openingen in de gevels. Aan de voorzijde is de onderliggende deuropening herhaald als raamopening. Hiermee wordt een verticale richting geïntroduceerd die de oorspronkelijke compositie van de gevelwand uit balans brengt. Een raamopening van dezelfde breedte, maar met een gemetselde borstwering, is hier beter voorstelbaar. Het dubbele raam links van de zijgevel is, zowel in afmetingen als in positie, te fors en niet goed gerelateerd aan de bestaande gevel. De commissie kan zich een enkel raam met dezelfde afmetingen als, en uitgelijnd op, het draaideel van het onderliggende kozijn goed voorstellen. Hetzelfde raam zou in de achtergevel terug kunnen komen in plaats van het voorgestelde groene vlak.

De vormgeving van de balkonhekken kan beter niet op die van het bestaande hek afgestemd worden. Het bestaande hek is te grof en zou bij herhaling te dominant worden. Een luchtige spijlen hek zou voor meer verfijning zorgen. De nieuwe hekken dienen aan alle zijden op de gevellijn gepositioneerd te worden. Het afstemmen van het bestaande hek op de nieuwe is wenselijk, zowel in vormgeving als positie. Dit is een kans om een mooie aanzet te geven voor de rest van het blok.

Bij gemetselde dakopbouwen is een nauwkeurige afstemming van het nieuwe metselwerk op het bestaande bepalend voor het realiseren van een goed eindbeeld. Daarom vraagt de commissie om duidelijk op de tekening aan te geven dat de nieuwe gevel conform de bestaande zal worden uitgevoerd, namelijk met hetzelfde type en kleur steen, hetzelfde type en kleur voeg, en hetzelfde metselverband. Bij toepassing van steenstrips vraagt de commissie om uitsluitend keramische steenstrips te gebruiken.

7 Rabarberstraat 138

Wcie 20210915/202111550

Bouwen: het vergroten van de woning Rabarberstraat 138 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan met een dakopbouw op deze locatie niet instemmen.

In tegenstelling tot de randen van de wijk, namelijk de Mient en de Kamperfoeliestraat, hebben de binnenstraten, waaronder de Rabarberstraat, een smal profiel. Een vierde laag op het onderhavige blok vormt een ernstige belasting van het straatbeeld en is daarom niet wenselijk.

De commissie ziet geen aanleiding om op deze locatie, afwijkend van het bestemmingsplan, een extra bouwlaag toe te staan.

8 Rabarberstraat 138

Wcie 20210915/202115751

Bouwen: het vergroten van de woning Rabarberstraat 138 door het maken van een dakopbouw.

Het plan is in overleg met de P.I. uit de agenda gehaald

9 Spijkermakersstraat 3A

Wcie 20210915/202111736

Bouwen/Cultuurhistorie: het vergroten van de woning Spijkermakersstraat 3A door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

De commissie kan met een dakopbouw op deze locatie niet instemmen.

Het onderhavige ensemble is in de huidige situatie al storend zichtbaar vanaf de Brouwersgracht. Een extra bouwlaag, in welke vorm dan ook, vormt een verdere verstoring van de hiërarchie van de straten en heeft ook een te grote impact op het binnenterrein.

Overigens is de voorgestelde laagwaardige architectonische uitwerking niet passend in deze cultuurhistorische context.

Het voorliggende plan leidt tot een aantasting van de cultuurhistorische waarden van dit rijksbeschermd stadsgezicht en is derhalve niet akkoord.

10 Van de Spiegelstraat 23

Wcie 20210915/202101504

Bouwen: het vervangen van een toegangshek bij de school Van de Spiegelstraat 23.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie acht het hek een sympathiek initiatief en ontwerp maar moet het eerdere advies herhalen.

Het nieuwe hek is door zijn kleurstelling te opvallend. Door de positie direct aan de straat wordt het hek een onderdeel van de gevelwand. De historische continuïteit en kwaliteit van deze gevelwand is belangrijk voor het beschermd stadsgezicht. Een hekwerk met een bijzondere, eigenzinnig vormgeving is in beginsel mogelijk. Maar dit hek zal ook eigenschappen moeten hebben die het een vanzelfsprekend onderdeel van de historische gevelwand laten.

De commissie heeft tijdens de vergadering andere voorstellen gezien met een egale kleur. Er zijn vier kleuren getoond, de commissie kan zich alle kleuren voorstellen. Zij heeft aangegeven zich ook kleurverschillen te kunnen voorstellen in de boot, de lucht en het water. Maar alles met de terughoudende kleuren. Een en ander is aan de ontwerper.

11 Van der Capellenstraat 88 en 90

Wcie 20210915/202114404

Bouwen (beginselaanvraag): het vergroten van de woningen Van der Capellenstraat 88 en 90 door het maken van 2 dakopbouwen.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een dakopbouw op deze woningen voorstellen maar zij stemt niet in met de gekozen hoofdopzet en architectonische uitwerking.

Het voorstel voor nummer 90 is qua hoofdopzet zorgvuldig afgestemd op de eerder vergunde dakopbouw op de laatste woning van het blok aan de Van de Wyckstraat. De open-dicht verhouding in de gevel aan het terras is nog niet in balans. De commissie kan zich één dubbele deur naar het terras, zoals bij Van de Wyckstraat 3 en een kleinere raamopening links van het terras beter voorstellen. Zo kan in de toekomst, indien de vierde laag aan deze zijde van het blok wordt gevuld, hetzelfde gevelprincipe doorgezet worden.

De commissie geeft aan dat een hoge erfscheiding tussen de terrassen niet wenselijk is, en vraagt aandacht voor het integreren van de bestaande schoorsteen.

Bij nummer 88 is, in verband met de continuïteit van het straatbeeld, een open terras aan de straatkant niet gewenst. De commissie vraagt om de gevel over de gehele breedte van het pand omhoog te trekken, eventueel met een gevelopening naar het terras, maar liefst met een woonfunctie achter de gevel.

Olivier Graeven

Plv. voorzitter Welstands- en Monumentencommissie